

AktieRadius

Kwartaaluitgave van RADIUS Nederlandse Vereniging van Houtdraaiers

106

Jaargang 27,
Juni 2020

r RADIUS NEDERLANDSE
VERENIGING VAN
HOUTDRAAIERS

Van de redactie

Henk de Rijk

Dit is het tweede nummer dat ik mag maken. Ik heb veel leuke reacties gehad op uitgave nr. 105, met name voor de nieuwe uitstraling van het omslag. Dat is dus erg leuk en ik moet ook natuurlijk bedenken hoe ik aan kopij kom om weer een nieuwe uitgave te maken. Wim Meijboom heeft door middel van de digitale nieuwsbrief al een oproep gedaan aan de leden, maar ja houtdraaiers zijn hoofdzakelijk met hun hobby bezig en niet met het maken van foto's van hun werkstukken wat begrijpelijk is, maar zoals u in dit nummer kan zien is de voetbal van Herwin Tjeertes al kundig nagemaakt. En het geeft dus aan dat het leuk is om beschrijving en foto's van een werkstuk in te sturen en navolging heeft.

Een nieuw item is de reportage, ik ben op bezoek gegaan bij een houtleverancier dat is te lezen op pagina 23.

In dit nummer ook weer 2 mooie werkstukken met complete beschrijving en ik hoop dat dit weer door velen van u zal worden nagemaakt.

In de advertenties heb ik de url code geplaatst en als u een smartphone heeft moet u de QR scanner downloaden en als u dan die code scant bent u gelijk op de website van de adverteerder.

Ik wens u nog veel leesplezier, tijd en inspiratie toe in de komende tijd en blijf gezond.

In dit nummer

Van de redactie	2
Van de bestuurstaafel	3
Goed voorbeeld doet goed volgen	4
Jubilarissen	5
Brabantse Heksenboom	6
Muziekdoosje draaien	7
Veiligheid 6	11
In memoriam Anton Hulst	12
Houtstof, Boudewijn Rossy	14
Corona in hout	16
In memoriam Maria van Kesteren	19
Houtstof, Kor van der Meulen	20
Houtatelier Reeuwijk	23
Introductie, draaien van Pennen	28
Koe of schaap	34
In memoriam Rinus Zwackhalen	35
Verenigingsnieuws	36
Colofon	39

Foto omslag:

Muziekdoosje: Jan van der Ploeg

Uiterste inleverdatum kopij:

Voor nr. 107: 15 augustus 2020

Het werken met voor het houtdraaien gebruikelijke gereedschappen, machines en uitgangsmateriaal kan gevaarlijk zijn. Lees vóór het gebruik de bijbehorende voorschriften en volg de daarin gegeven aanwijzingen zorgvuldig op.

Noch de Vereniging RADIUS, noch de redactie van AktieRadius, noch de auteurs van de in dit nummer opgenomen artikelen en advertenties kunnen enige aansprakelijkheid aanvaarden voor onvolkomenheden of andere fouten.

Van de bestuurstafel

Wim Meijboom

Wat is er nu te melden vanaf de bestuurstafel in deze tijd van hoop en angst. De verspreiding van het Corona virus lijkt wat af te vlakken nu ik dit stukje aan het schrijven ben.

Krijgt de hoop weer een beetje de overhand? Wat zou het mooi zijn als we met het uitkomen van AktieRadius 106 weer wat meer vrijheid en mogelijkheden krijgen om elkaar te ontmoeten.

Dat we uit kunnen zien naar een mooie demodag op 3 oktober in Kloster Graefenthal, het zou toch jammer zijn dat alle voorbereidingen door de afdeling Arnhem/Nijmegen voor niets blijken te zijn gedaan? We gaan er niet vanuit maar we moeten er toch rekening mee houden. Dit geldt natuurlijk ook voor de activiteiten die leden hebben georganiseerd voor de vele markten en braderieën in de zomerperiode. Laten we hopen!

In dit nummer besteden we aandacht aan de leden die in 1995 lid zijn geworden van RADIUS en dit heden ten dage nog steeds zijn. Zo'n 30 mannen van het eerste uur die de vereniging RADIUS mede hebben opgebouwd. Evenals vorig jaar hadden we de jubilarissen van dit jaar ook graag een presentje willen geven, het bestuur heeft echter besloten om dit niet te doen omdat we dan ieder jaar een aantal jubilarissen zouden hebben met daaraan verbonden een extra kostenpost. In ons eigen jubileumjaar vonden we het gepast voor de 25 leden van het eerste uur om die met een presentje te bedanken.

Onze penningmeester schreef in de vorige AktieRadius dat hij op 4 april na 19 jaar penningmeesterschap zou aftreden tijdens de Algemene Leden Vergadering. Helaas Bert het heeft niet zo mogen zijn maar we doen ons uiterste best om de Ledenvergadering nog voor je 20e jaar plaats te laten vinden. Inmiddels hopen we dat bij het uitkomen van nummer

106 het is gelukt om een online Algemene Leden Vergadering te organiseren. Het bestuur heeft hiertoe besloten om te voorkomen dat belangrijke verenigingszaken zouden blijven liggen. Ondanks de Corona willen we toch graag een levendige vereniging blijven en werken aan de toekomst. We zijn als bestuur dan ook heel benieuwd of dit allemaal is gelukt.

Tijdens de bestuursvergadering van 11 maart is een idee gelanceerd om werkgroepen te gaan organiseren rond een bepaald thema b.v. pennen draaien of miniatuur draaien. Het idee is dan dat een lid van RADIUS als contactpersoon gaat optreden voor een werkgroep. We stellen ons daarbij voor dat leden van RADIUS die belangstelling hebben voor een bepaald onderwerp zich door deze werkgroep verder op de hoogte stellen en contacten onderhouden. Het is niet de bedoeling dat deze werkgroepen een binding hebben met bestuur en/of afdelingen. Uiteraard wil het bestuur wel ondersteunende diensten verrichten. Dit idee komt ook aan de orde tijdens de ALV-vergadering.

Verder heeft het bestuur het groene licht gegeven aan het voorstel van de Kerngroep voor een locatie voor onze jaarlijkse Houtdraaidag RADIUS. Uitgangspunt was een centraal in Nederland gelegen locatie, makkelijk bereikbaar met voldoende ruimte. De Kerngroep heeft het voorstel gedaan om hiervoor in zee te gaan met Het Oosterlicht College in Vianen, een splinternieuwe school met volop mogelijkheden en gelegen naast de A2. De Kerngroep kan zich nu gaan richten op de organisatie van de eerste Houtdraaidag in april 2021. Tijdens de laatste bestuursvergadering in maart zijn we er niet in geslaagd om, zoals we tijdens ons jubileumjaar hadden afgesproken, een nieuw lid van verdienste te benoemen op de Dag van de

Houtdraaier op 19 mei. Er zijn eigenlijk zoveel leden van Radius die hiervoor in aanmerking zouden kunnen komen gezien hun inspanningen voor de vereniging dat we hebben besloten om eerst eens duidelijke criteria en procedures vast te stellen. Dit nieuwe verenigingsjaar gaan we ons als bestuur daarover buigen.

Het bestuur gaat ervanuit dat we in 2021 weer

een normale ALV kunnen organiseren, tijdens die bijeenkomst zullen we dan afscheid nemen van dan inmiddels 2 vertrokken bestuursleden, Arie Braspenning en Bert Rosbach.

Zij verdienen het gezien hun belangrijke werkzaamheden voor de vereniging in de afgelopen jaren om ook persoonlijk te worden bedankt.

Goed voorbeeld doet goed volgen

De voetbal die geplaatst is in Aktieradius 105 door Herwin Tjeertes is goed nagemaakt door Gerrit Brouwer van de afdeling Veluwedraaiers. (Overgenomen uit de nieuwsbrief van de Veluwedraaiers) Op pagina 35 de voetbal van Gerard Kiers

Jubilarissen 2020

Vorig jaar bestond RADIUS 25 jaar en toen hebben we ook de leden van het eerste uur in het zonnetje gezet met een leuk aandenken.

Dit jaar hebben we natuurlijk ook weer leden die al 25 jaar deel uitmaken van onze mooie vereniging. En dat worden er natuurlijk elk jaar meer. Het bestuur heeft dan ook besloten deze leden niet te bedanken met een aandenken maar wel te huldigen en te noemen in deze uitgave van AktieRadius.

Het betreft hier 31 leden uit 1995:

M. G. N. M. Besselink	C. J. P. Leijdekkers	B. Rossy
W. de Bruijn	B. A. Massaro	A. Strijker
W. Dekker	G. J. Mol	G. H. Toebes
J. A. van Dongen	C. J. W. Dekker	H. C. van der Tol
Th. J. Elshout	D. J. Esselink	A. de Vette
G. H. Gaasbeek	A. H. Holterman	G. N. van Vugt
A. Gagestein	J. J. Jurczik	I. A. van der Wardt
A. M. Havenaar	J. J. Korving	A. A. Verplanke
P. F.R. Kalshoven	D. A. Luteijn	G. H. M. Vervoort
J. Kleijwegt	A. Mook	
J. F. Kramer	N. S. Morsch	

Allen bedankt voor jullie trouwe lidmaatschap van onze vereniging en hopelijk komen er nog vele jaren en draaiuren bij.

Pieter Hermans

De Brabantse Heksenboom

Ab Strijker

De Brabantse beuk, de 'Heksenboom van Zwarte Kaat' is op een mooie 4e plaats geëindigd bij 'De Europese boom van het jaar verkiezing'

Het was voor de tweede keer dat een Nederlandse boom deelnam aan deze verkiezing die al sinds 2011 wordt georganiseerd door de Environmental Partnership Association.

No. 1 was De Bewaker van het gezonken dorp in Vír, Tsjechië met 47.226 stemmen. Zie bijgaande foto.

No. 2 een Ginkgo uit Kroatië met 28.060 stemmen,

No. 3 een populier uit Rusland met 27.411 stemmen.

No. 4 de Nederlandse Heksenboom van Zwarte Kaat met 18.452 stemmen.

Half oktober was al bekend geworden dat de markante Bladelse Heksenboom op Landgoed ten Vorsel was verkozen tot de Nederlandse inzending voor het jaar 2019. Bijna 40% van alle uitgebrachte stemmen ging toen naar deze Heksenboom. In Aktie Radius no. 104 van December 2019 heeft u daar al over kunnen lezen.

Boom van het Jaar verkiezing 2020

De Boom van het Jaar gaat het derde seizoen in. Maar voor de boom van het jaar 2020 is het, als deze AktieRadius verschijnt, al te laat. De aanmelding begint op 3 mei en eindigt op 18 mei 2020. Helaas.

Waarom deze boomverkiezing?

Je kunt je als houtdraaiër natuurlijk afvragen, wat is het nut van deze verkiezingen, waarom worden deze stukjes over bomen steeds opgenomen in ons blad?

Tja, het antwoord op deze vraag is natuurlijk afhankelijk van de houtdraaiër. Sommigen zullen zeggen: onzin, overbodig, er zijn wel betere artikelen. Anderen zeggen: mooi, leuk, een boom is de leverancier van ons draaihout. Maar dat niet alleen; bomen zijn

belangrijk voor de natuur, ze halen heel veel verontreinigingen uit de lucht. Heel veel levende dieren gebruiken bomen als woonplaats en als voedingsbron. En zo zijn er nog wel meer voordelen van bomen te noemen. Wil je meer weten over het SBNL Natuurfonds en over de boom van het jaar verkiezing, kijk dan op www.deboomvanhetjaar.nl.

De winnaar uit Tjechië

Bericht uit de werkplaats

Het draaien van een muziekdoosje

Jan van der Ploeg

Door uitval van diverse werkzaamheden door de corona epidemie had ik plotseling meer tijd om achter de houtdraaibank te gaan staan. Dan komt de keus wat zal ik gaan draaien. Ik sta nog weleens op een markt of demonstratie en dan heb je wat voorraad nodig voor de verkoop. Ik had al eens een muziekdoosje gemaakt dat best wel in de smaak viel. Dus laat ik er maar een aantal maken. Voor de muziekdoosjes heb ik gekozen voor diverse houtsoorten.

De muziekmechanieken zijn in Nederland best wel te kopen, dan wel koop je ze in Duitsland bij www.fridolin.de waar ook nog te kiezen is voor diverse melodieën.

De ombouw van het mechaniekje uit 4 onderdelen n.l. het doosje, de deksel, het bolletje op het deksel en het hoortje.

Het doosje

Het doosje moet een diameter krijgen van 70 mm. en een hoogte van 36 mm. Een passend

houtstuk rondgedraaid op 75 mm. en voorzien van een reces om het in de spankop vast te zetten. Om de buitenzijde extra vorm te geven twee versmallingen bij de onderzijde gedraaid.

Waarmee de diameter van het doosje is terug gebracht tot 63 mm. Toen de binnen zijde uitgedraaid, diepte 26 mm, diameter binnen zijde 55 mm. Daarna de as hoogte van het mechaniekje gemeten en op de buitenzijde afgetekend.

Met behulp van het muziek mechaniekje de exacte plaats van het gaatje van het zwengelkje af getekend. Gaatje geboord met een diameter van het zwengelknopje. Dan wordt het spannend, past het mechaniekje in het doosje. Omdat de grondplaatjes van het mechaniekje niet echt maatvast zijn heb ik bij een paar m.b.v. een vijl de maat van de grondplaatjes wat bij moeten werken. Vervolgens de buitenzijde afwerken (Chestnut friction polisch 2 lagen) Het doosje dan afsteken en omgekeerd opspannen in de

spankop. Spanplaatje aan de binnen zijde van het doosje. Wel voorzichtig want de wand van het doosje is heel dun. De bodem iets hol draaien en cirkels draaien ter versiering. Tot slot de bodem afwerken ook met friction polisch.

Met behulp van het mechaniekje de boutgaatjes van het mechaniekje in de bodem aftekenen en de gaatjes boren. Gaatjes onderzijde met soeverein afwerken en het mechaniekje vast maken in het doosje.

Het deksel

Ook weer een stuk hout gedraaid diameter 70 mm. met reces voor in de spankop. Hoogte van het dekseltje wordt 30 mm. De bovenzijde krijgt

de vorm van een bolletje. Na inspannen de uitsparing draaien waar het doosje strak inpast.

Dat is nodig om het hoorntje vast op het doosje te houden. Daarna de binnen zijde van het dekseltje hol draaien. Dan zo ver mogelijk de bovenzijde

van het dekseltje draaien en tevens het randje wat als het ware om het doosje sluit. Dit heel voorzichtig, dat het randje wel blijft staan. Bij een exemplaar viel uiteindelijk het randje eraf.

Iets te dun gedraaid. Vervolgens afsteken en voorzichtig aan de binnenzijde van het dekseltje in de spankop op spannen. De buitenzijde in de vorm draaien en in het center van het dekseltje een gat boren van $\varnothing$ 15 mm. Hierin komt dan het bolletje waar weer het hoorntje in past. Het dekseltje dan afwerken met friction polisch.

Het bolletje

We nemen een stuk hout waar een 30 mm. diameter uit te halen is. Die wordt op 30 mm. gedraaid en voorzien van een reces dat weer in de spankop past. Er wordt een stift aangedraaid $\varnothing$ 15 mm. lang 10 mm. Vervolgens een overgangsstukje die past op het dekseltje en vervolgens het begin

van het bolletje. Dan wordt er een gaatje geboord van uit de stift tot in het midden van het bolletje $\varnothing$ 7 mm.

Dan wordt het bolletje omgedraaid en aan de stift opgespannen in de spankop. Dit om het bolletje volledig in vorm te brengen. Om het hoorntje in het bolletje vast te kunnen maken wordt er in het bolletje een gat geboord $\varnothing$ 15 mm. en ongeveer 10 mm. diep. Ik boor dan zover dat het verbinding krijgt met het geboorde gaatje $\varnothing$ 7mm. Voor mijn gevoel om verbinding te krijgen met het doosje. Of dit voor de muziekproductie nodig is betwijfel ik, maar het is het idee. Tot slot wordt het bolletje af gewerkt met friction polish.

Het hoorntje

Voor het hoorntje heb ik zowel buxus, gestoomd peren en suikerendoorn gebruikt. Afmeting $\varnothing$ 55 mm en 125 mm lang. Hieraan word een reces gedraaid lang 20 mm om hem stevig in de spankop vast te klemmen. Immers het overstek is vrij groot en het is daarbij dun draaien. Op

75 mm vanaf de kop van het hout draai wordt het over een lengte van 25 mm terug gedraaid naar 25 mm. Daar na wordt de buitenzijde van het hoorntje gedraaid. De diameter van het

smalle gedeelte van het hoorntje bedraagt 15 mm. Vervolgens wordt met een boor van $\varnothing$ 10 mm vanaf de kop over diepte na 50 mm een gat geboord. Hierna wordt de binnen kant uit gedraaid. Bij mij ging dat het beste met een smalle dikke vlakke beitel. De ruimte in het hoorntje is n.l. vrij beperkt. Na glad afwerken van de binnen zijde wordt het overgangs kraagje gedraaid en wordt het randje wat in het bolletje past $\varnothing$ 15 mm gedraaid. Dan wordt met een verlengde boor $\varnothing$ 9 mm het hoorntje door geboord. Als laatste wordt dan zowel de binnen- als de buiten zijde af gewerkt met chesnut friction polish.

Tot slot

Tot slot wordt het geheel met witte houtlijm in elkaar gelijmd.

Benodigheden voor houtdraaiers:

- Draaibanken
- Chucks
- Houtolie
- Beitel
- Slijpstenen en machines
- Cursussen - demo's
- Voorgeslechte schalen

www.dehoutdraaijerij.nl - Ronald Kanne

Ronald Kanne
Wardsestraat 15
7031HD Nieuw Wehl
Bel voor een afspraak of info!

☎ 0653 173 590 ✉ ronald@dehoutdraaijerij.nl

GANZ NEU! Einführungspreis
1199,00 €
inkl. MwSt

MIDI PRO

- 3 LAGER IM SPINDELSTOCK SORGEN FÜR ENORME LAUF RUHE
- BREITER POLY V FLACHRIEMEN
- DREH- UND VERSCHIEBBARER SPINDELSTOCK
- 100 MM HUB AM REITSTOCK
- TRAPEZGEWINDE IN REITSTOCKPINOLE
- OPTIONALE BOHRPINOLE
- KOMPAKTE BAUWEISE
- AUSLADENDE FÜSSE BIETEN MEHR STEHSICHERHEIT

MEHR INFOS AUF
WWW.DREHSELBEDARF-SCHULTE.DE

Veiligheid in de werkplaats 6

Jan Karreman

In deze rubriek vragen we aandacht voor bepaalde handelingen die we als draaier uitvoeren en de gevaren die daarbij ontstaan.

Deze keer een onderwerp dat misschien wel het belangrijkste is van allemaal en het meest onderschat wordt, zowel door de beginnende als de ervaren draaier.

Stof tijdens het draaien en afwerken.

Of je nu draait of schuurt, stof is er vrijwel altijd. Alleen bij nat draaien vliegt er meer vocht in het rond dan stof.

Vaak wordt alleen bij het schuren afzuiging gebruikt omdat dan het meeste stof ontstaat. Echter .... ook bij het draaien komt er al heel wat stof vrij, uiteraard afhankelijk van de soort hout die je draait, de manier van draaien, het toerental, etc. Kijk maar eens als de zon op je werk staat of er staat een felle lamp op hoeveel stofdeeltjes er nog rond vliegen. En .... wat je ziet is nog niet alles, de echt fijne deeltjes zijn niet te zien.

Over stof en de gevaren daarvan is al vaker geschreven en dat is een goede zaak. Gelukkig werd en wordt er ook nagedacht over mogelijke oplossingen.

In dit nummer twee artikelen over (fijn)stof. Boudewijn Rossy schreef een algemeen artikel terwijl Kor van der Meulen in zijn artikel meer aandacht besteedt aan oplossingen in de vorm van filters.

We blijken nog steeds slecht op de hoogte te zijn van de gevaren en moeite te hebben met afzuiging en filters gezien de reacties van mensen die er weinig of niets aan doen.

Wat is nu het grootste probleem ? Vaak niet de aanschaf van de apparaten al zijn die vaak best prijzig. Nee het grootste probleem is het gebruik ervan.

We houden niet van extra moeite want we willen het liefst draaien en we houden niet van lawaai en we hebben niet graag iets op ons hoofd, zeker niet als dat ook nog geluid maakt.

Het moment van afzuiging toepassen stellen we vaak te lang uit waardoor vaak het kwaad al is geschied. Want zeg nou zelf, had je ook al niet diverse keren een vuile zakdoek als je je neus snoot na wat draai- en schuurwerk of moest je wat vaker hoesten dan gebruikelijk ? Vaak denk je dan: "Oei, ik had misschien beter ....."

Heb je ook een dergelijke ervaring of een interessant gebeuren passend in deze rubriek ? Geef het even door, eventueel met foto en wij maken er een artikelje van.

Gasten tijdens presentatie fijnstof.

Bij de Schelvedraaiers konden we in maart j.l., nog net voor de corona-crisis, kijken en luisteren naar een presentatie over fijnstof door Kor van der Meulen. Kor had een interessant verhaal en bracht allerlei voorbeelden mee van filters.

Voor deze gelegenheid hadden we ook de Drechtstedendraaiers uitgenodigd. Een groot deel van hun leden was aanwezig ten maakte de gehele bijeenkomst in Goes mee waarbij natuurlijk ook de gemaakte werkstukken besproken werden.

Als je de ruimte hebt voor een wat grotere groep tijdens bijeenkomsten is het een leuk idee om zoiets samen te doen. Leuk om elkaar te ontmoeten, van gedachten te wisselen en een presentatie mee te maken. Een aanrader.

In Memoriam

Anton van Hulst

Beste vrienden,

Ab Strijker, Wim Koppejan en ik mochten bij de herdenking zijn van Anton van Hulst.

Ons gewaardeerde lid van de Flevohoutdraaiers. Specialist in segmentwerk.

Hij was al geruime tijd ziek en overleed op 11 april 2020.

Een indrukwekkende bijeenkomst in deze coronatijd, waarin we Nelly tot troost konden zijn.

We herdachten hem met de woorden:

“Fijn dat wij als houtdraaivrienden afscheid kunnen nemen van Anton.

Hij was één van ons. Tijdens onze bijeenkomsten zat ook hij aan de grote “meubelplaattafel op schragen” bij Siep Nijenhuis in de scheepswerkplaats.

Altijd bereid om uitleg te geven over zijn segmentwerk: het lijkt zo eenvoudig maar vereist toch heel wat abstractie om “door de constructie heen te kijken” en een kunstzinnige vorm te bewaren.

Daar kon meneer LEGO nog wat van leren.

Nu dus een eind aan dit tijdperk.

Het doet ons goed zoveel fijne herinneringen aan hem te hebben – veelal door hemzelf vastgelegd met zijn camera.

Het was goed toeven bij Anton aan die grote tafel met houtdraaivrienden”.

Namens de Flevohoutdraaiers,
Jan Pranger.

‘Voor Anton was niets te veel; of het nu een manshoge vaas was, een Kuifjeraket of een kanon voor het schip de Batavia in Lelystad, het lukte hem altijd.

Anton's bekendste werkstuk: De schaaktafel compleet met krukken, is op menig demodag te zien geweest.

Houtstof (wetenswaardigheden)

Boudewijn Rossy

Blootstelling aan houtstof

Bij diverse werkzaamheden wordt hout gebruikt en met verschillende machines, zoals machinaal houtdraaien, bewerkt. Hierbij komt houtstof vrij. Dit kan een schadelijk effect hebben op de gezondheid van mensen. Als gevolg van blootstelling aan houtstof is een aantal ziekteverschijnselen bekend. Een aantal voorbeelden:

- Bij inademing van houtstofdeeltjes kunnen de slijmvliezen van mond-, neus- en keelholte en van de bovenste luchtwegen geïrriteerd raken.
- Blootstelling aan houtstof kan leiden tot astma. Een bekende boosdoener is houtstof van de western red cedar.
- Stofdeeltjes van vele houtsoorten hebben kankerverwekkende eigenschappen en kunnen onder andere neuskanker veroorzaken.
- De huid kan geïrriteerd raken bij blootstelling aan houtstof. De irritatie kan worden versterkt doordat houtstof water aan de huid onttrekt, waardoor deze uitdroogt.
- Houtstof in het oog leidt tot oogirritaties.

Houtstof ontstaat bij het verwerken of bewerken van hout. Waar gebeurt dat:

- In de meubelindustrie
- In de houtindustrie
- In timmerwerkplaatsen
- Bij de “doe het zelfver” thuis.

Houtstof is van oorsprong een product dat in de natuur voorkomt. Echter door aantasting met bacteriën en toevoegingen bij de vervaardiging van allerlei producten wordt houtstof als hinderlijk tot gevaarlijk ervaren. Hout is een natuurlijk polymeer dat bestaat uit:

- Cellulose 40-50%
- Hemicellulose 17-41%
- Lignine 18-28%

Er zitten stoffen in als:

- Insecten zoals mijten en houtwormen
- Bacteriën en bacterie giften
- Resten van bestrijdingsmiddelen en andere gezondheidsschadelijke stoffen.
- Allergenen.
- Resten van houtverduurzamingsmiddelen

Blootstelling vindt plaats wanneer :

- hout verwerkt wordt
- op de huid terechtkomt
- houtstof wordt ingeademd of ingeslikt

De risico's van het inademen en aanraking van houtstof kunnen zijn:

- Directe irritatie; huid, neus, ogen en longen voor bepaalde houtsoorten.
- Oogbindvliesontsteking
- Astma en reactie van de longblaasjes.
- Longfibrose.
- Huidontsteking slijmvliesontsteking en jeuk
- Verkoudheid
- Allergische reacties voor alle houtsoorten alsmede behandeling met lijm, verf etc.
- Kanker aan neus en bijholte als gevolg van bewerken van hout, bij alle houtsoorten voor al eik en beuk.

Wat kunnen we doen om het stofprobleem te voorkomen?

Deze oplossingen moeten voldoen aan de volgende criteria:

1. Het nemen van brongerichte maatregelen.
2. Afscherming van de bron.
3. Scheiden van mens en bron
4. Als laatste middel persoonlijke beschermingsmiddelen.(PBM's)

Maatregelen bij de bron:

- Om blootstelling aan houtstof te voorkomen, zijn maatregelen nodig. De blootstelling moet zoveel mogelijk worden aangepakt bij de bron.

Houd hiermee rekening bij de keuze van het hout en de houtsoort. Daarnaast moeten de houtbewerkingmachines zijn aangesloten op een goed functionerend afzuigstelsel dat periodiek wordt onderhouden. Dit geldt zowel voor de vast opgestelde machines als de handmachines.

Afzuiging en Ventilatie:

- Zorgen voor goede afzuiging op handgereedschappen zodanig dat het stof van de mensen wordt weggevoerd.
- Zorgen voor een goede ruimteventilatie

Afscherming :

- Machinale bewerkingen die veel stof veroorzaken kunnen het beste in afgeschermdes ruimtes geplaatst worden
- Daar kan je dan voor een goede ruimteventilatie zorgen en een goede luchttoevoer naar die ruimte.
- Plaats stofvang apparatuur buiten de werkplaatsen.

Persoonlijke beschermingsmiddelen.

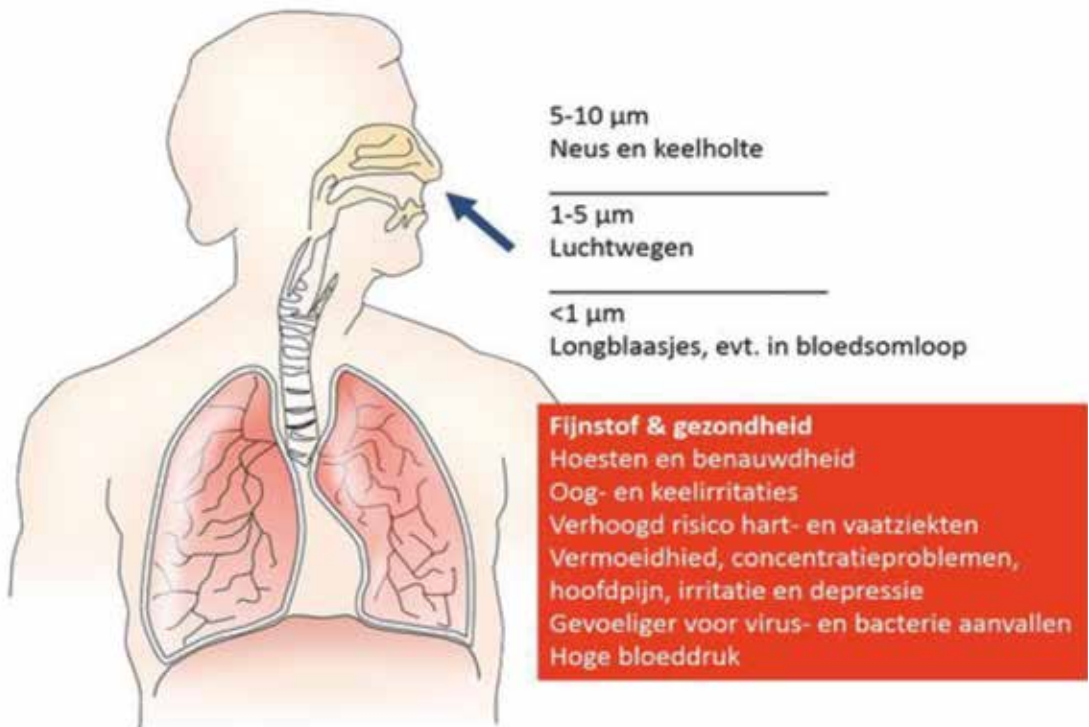
Daarbij zijn bepalend:

- De omstandigheden waarbij U moet werken
- De soort stof die moet worden weggevoerd
- De gebruikersvriendelijkheid en het comfort.

Denk hierbij aan b.v.

- 1.Gebruik halfgelaatsmasker met P3 filters(minimaal).
- 2.Gebruik van goede aansluitende kleding (Houtdraaiersjas/overall).
- 3.Gebruik van gehoorbescherming.
- 4.Hoofdbedekking (Hoed/pet).

Het is niet altijd te voorkomen dat stof, spaanders en resthout op machines en vloeren terechtkomen. Het is dan ook belangrijk de werkruimte regelmatig schoon te maken. Daarbij is het beter een stofzuiger te gebruiken dan te vegen met handbezems.

Corona als inspiratie

Het Corona virus in hout

Een balkje mammoetboom hout met harde en nerf en zachte delen ertussen.

Gedraaid tot een bolvorm.

De bolvorm met staalborstel bewerkt waardoor het zachte hout tussen de nerf wordt weggeslagen.

Jan Pranger

De bolvorm bewerkt met reactie vloeistoffen.

Vloeistoffen reageren na geruime tijd.

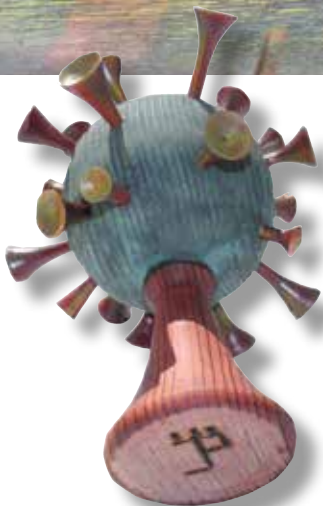
Ontstaan van een kleurlaag als b.v. op koper (patineren)

Kleine balkjes gezaagd en bewerkt op de draaibank

De beitel houd je vrij in de hand om allerlei bewegingen en vormen te kunnen maken.

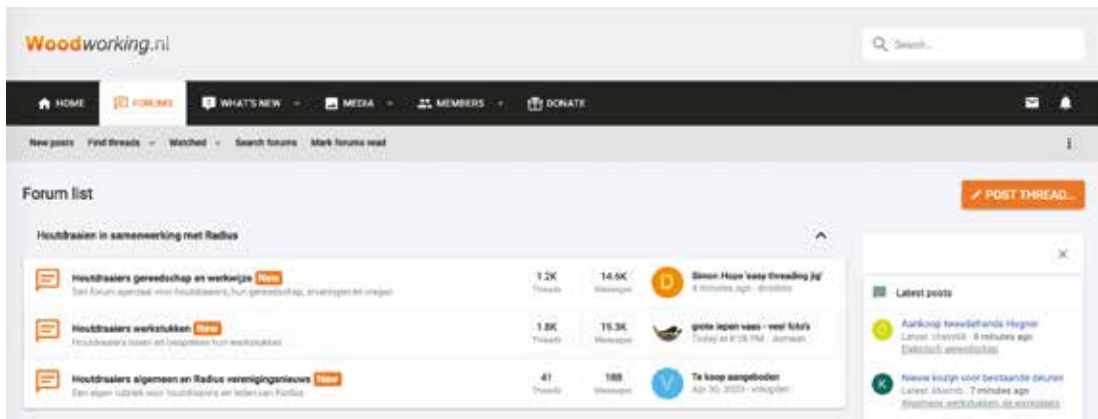
Gepatineerde bol voorzien van 5 mm. gaten
Tentakels met een drup houtlijm in de bol gestoken
Bolvoet afgewerkt en gesigneerd

Woodworking.nl de site voor houtbewerkers

in 2017 hebben wij Radius aangeboden om Woodworking.nl ook voor Radius te gebruiken. Om leden te informeren, maar ook om leden te werven onder de hobby houtbewerkers die voor andere zaken op het forum komen.

We hebben een speciale rubriek Houtdraaien aangemaakt voor Radius. Het delen van kennis en het laten zien en bespreken van werkstukken is toch de grote drijfveer van Woodworking.nl.

We willen echt een bijdrage leveren om het ambacht, de kennis van materiaal en gereedschap en vooral werk methodes in stand te houden. **Echt de moeite waard om een keer in te loggen.**

... meer dan 30 jaar ervaring en innovatie

KILLINGER

De houtdraaiwinkel voor grote en kleine meesters

KM 3100 SE = 3PK

KM 1500 SE = 2PK

KM 1450 SE = 2PK

KM 1400 SE = 1PK

KILLINGER Maschinen GmbH
 Ringstraße 28 Tel +49 - (0)8141 - 3573 732
 D-82 223 Eichenau b. München Fax +49 - (0)8141 - 3573 750

mail info@killinger.de
 web www.killinger.de/maschinen
 shop www.killinger.de

In Memoriam

Maria van Kesteren

Op 30 april 2020 is Maria van Kesteren op 87 jarige leeftijd overleden. Veel van de leden van RADIUS zullen haar kennen, ze was een bijzonder houtdraaister. Ze deed mee aan tentoonstellingen in binnen- en buitenland, en haar werk werd verkocht aan diverse musea. In

heel bijzonder, om niet afgeleid te worden door die houtkleuren verfde ze haar werk met een spuitbus.

Twee keer heb ik haar mogen ontmoeten: de eerste keer bij een expositie in museum van Loon in Amsterdam. Foto 1 is daarvan afkomstig en te zien is de eenvoud van haar werk.

Daarna nog een keer bij de uitreiking van het boekje 'Om de vorm' in Fort bij Vechten. Haar vriend Herman Erbé heeft het boekje in de hand en houdt hier een toespraak.

Maria van Kesteren, houtdraaier in alle perfectie, een groot kunstenaar, wij zullen haar missen.

Ab Strijker

het eerste boek dat door RADIUS is uitgegeven 'Betoverd hout' bij de tentoonstelling in Culemborg in 1999 zijn vier werken van haar opgenomen. Daarnaast heeft ze verschillende boeken geschreven over haar werk en haar ideeën over houtdraaien. Haar laatste en meest bekende boek verscheen in 2012 en heet 'Om de vorm'. Haar werk kenmerkte zich ook inderdaad aan de vorm die ze hanteerde. Ze zei eens; "hout interesseert me niet zo, zeker niet die houtkleuren. Die leiden maar af; het gaat mij om de vorm". En dat was ook zo, haar werk bestond uit kenmerkende vormen, eenvoudig maar mooi golvend en super perfect afgewerkt. En

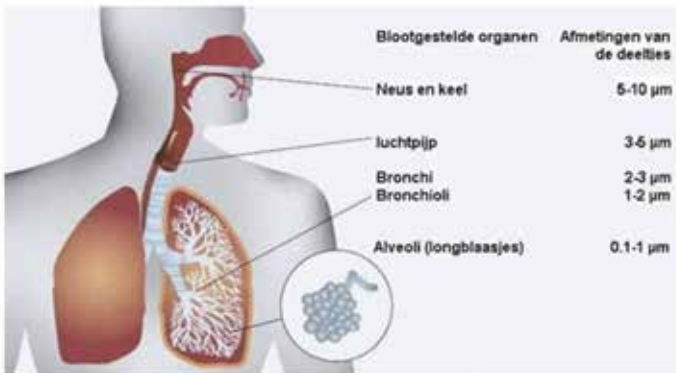
Minder fijnstof, dat is pas fijn!

Kor van der Meulen

“ Fijnstof is een vorm van luchtvervuiling. Fijnstof zijn zwevende deeltjes kleiner dan 10 micrometer. Deze deeltjes zijn van verschillende grootte, herkomst en chemische samenstelling. Uit epidemiologische en toxicologische gegevens blijkt dat fijnstof bij inademing schadelijk is voor de gezondheid. Zo leidt het bij mensen met luchtwegaandoeningen en hart- en vaatziekten tot verergering van hun symptomen, en benadeelt het bij kinderen de ontwikkeling van de longen.” (bron: Wikipedia)

Hoe fijner het stof, hoe verder het onze longen binnen kan dringen.

Deeltjes kleiner dan 1 micron (=1/1000 ste millimeter) gaan zelfs de longblaasjes binnen en kunnen daar onherstelbare schade aanrichten.

Het vervelende is dat we (fijn)stof < 3 micron niet met het blote oog kunnen waarnemen.

Pas als er voldoende fijnstof is neergedarred zien we dit als een fijn laagje waar we onze naam in kunnen schrijven.

Helaas is het dan al te laat...

In onze hout(draai) werkplaats is stof niet te voorkomen. Dit ontstaat tijdens het draaien en zeker bij de afwerking door middel van schuren.

Een goede afzuiging is belangrijk, hiermee kan al veel stof worden weggenomen.

Daarnaast is het dragen van persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM) aan te bevelen.

Een simpel mondkapje helpt zeker, maar beter is een halfgelaatsmasker.

Halfgelaatsmasker

mondkapje

Voor al brildragende mensen en met baard of snor zijn niet voldoende beschermd met een simpel mondkapje. Langs de randen kan dan nog stof ingeademd worden.

Naast afzuiging en het dragen van PBM is schoon en netjes werken belangrijk. Schoonmaken kan beter met een stofzuiger (liefst klasse M) dan een bezem. Met vegen wordt stof alleen maar verplaatst en met name het fijnstof vliegt door de hele werkplaats.

Netjes werken is veilig werken!

Om in de werkplaats niet altijd met een masker op te hoeven lopen zijn er luchtreinigers ontworpen.

Een paar voorbeelden:

Helaas werken deze reinigers onvoldoende tegen fijnstof. De meesten zijn uitgerust met een F7 filter (volgens EN779) wat betekent dat deze filters slechts 50% van deeltjes < 1 micron tegenhouden.

De helft van het fijnstof gaat hier dus doorheen.

Er zijn ook goede reinigers op de markt zoals deze bijvoorbeeld:

Jammer genoeg is de verkoopprijs hiervan zodanig hoog dat hobbyisten en zelfs kleine bedrijven daarvoor onvoldoende budget hebben.

Daarom heb ik jaren geleden, met mijn kennis opgedaan als product engineer luchtfiltratie, een reiniger ontworpen voor mijn eigen werkplaats. Met als doel een reiniger te maken die goed presteert en betaalbaar is. Via het houtbewerkersforum www.woodworking.nl zijn inmiddels meer dan 300 van dit soort reinigers gebouwd, door mij voorzien van de juiste filters.

De eerste draait nu bijna 10 jaar en het fijnfilter moet binnenkort voor het eerst worden vervangen.

Metingen tonen aan, dat de reiniger in de werkplaats binnen een half uur 95 % van de deeltjes van 0,3 micron heeft gevangen. Dit houdt in dat na een draai, zaag, frees of schuurklus een korte pauze met koffie/thee ingelast kan worden. Ondertussen zorgt de reiniger ervoor dat de werkplaats daarna weer schoon is en je veilig naar binnen kan.

Alle (fijn)stof weghalen gaat niet, omdat we steeds weer nieuw stof maken.

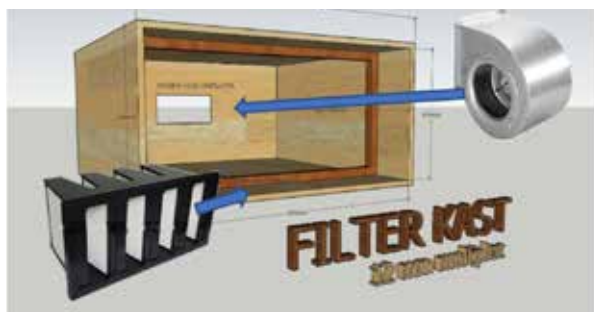
Daarom heeft het geen zin om operatiekamer-achtige oplossingen te bedenken.

Een filterset met klasse F9 heeft zich door de jaren voldoende bewezen om voldoende fijnstof uit de lucht te halen.

Voor iedere ruimte is een oplossing om fijnstof te verminderen; hoe groter de ruimte hoe groter de lucht recirculatie moet zijn. Richtlijn is ongeveer 5 à 6 keer de inhoud van de ruimte. In een garage van 80 m³ moet dan een ventilator van ca 500 m³/uur.

Een box hiervoor is eenvoudig te maken van 12 mm multiplex met een binnenmaat van 30x60x65 cm. Hierin wordt een centrifugaal ventilator geplaatst, dan een fijnfilter erin en daar weer een voorfilter tegenaan. Plaats een drukmeter om de filter vervuiling te monitoren en je hebt een prima luchtreiniger.

Dit model is geschikt voor een ventilator tot 750 m³/uur, dus voor een ruimte tot circa 150 m³

Heb je een werkplaats die nog groter is tot circa 600 m³, daar kan een reiniger in van 60x60x70 cm.

Hier gaan dan ook grotere filters in, die gebruikt kunnen worden tot meer dan 3000 m³/uur.

Maar dan waai je achter je draaibank vandaan...

In nog grotere werkplaatsen moeten meerdere reinigers, in dat geval kan advies op maat worden gegeven.

Voor de kleine werkplaats, tot circa 40 m³ is een compacte uitvoering ontworpen, die desgewenst als compleet bouw pakket geleverd kan worden:

De AP-2.1, met traploos geregelde ventilator

Voor vragen en advies:
Kor van der Meulen

Reportage

Houtatelier Reeuwijk

Henk de Rijk

In het Algemeen Dagblad las ik een artikel over voormalig RADIUS-lid Co Démoed hij is gespecialiseerd in uniek hout met aparte vormen. Omdat het vlak bij mijn woonplaats is was ik wel benieuwd geworden en heb ik een afspraak met hem gemaakt. Dus op de fiets naar Reeuwijk.

Als ik de loods binnenloop kijk ik mijn ogen uit naar de vele grillige vormen van de gezaagde planken, ik wordt hartelijk ontvangen en we praten natuurlijk eerst even over de hobby houtdraaien. Co zegt: Mijn beroep was kweker en met name van buxussen, ik ben door Cor Doornekamp (Woodspecials) uit Bodegraven ook besmet geraakt met het houtdraaivirus.

Hij heeft veel vazen en schalen gedraaid van speciaal hout en had hij al een mooie collectie van bijzonder hout. Maar tijdens de crisis in 2008 is hij gestopt met de boomkwekerij en is zich toe gaan leggen op het bijzondere hout. We hebben een boogzaagmachine gekocht waarmee we bomen kunnen verzagen tot planken van verschillende diktes en maximaal 7 meter lang.

Co laat ons een stapel planken zien die zo zijn opgestapeld dat de vorm van de boomstam te

notenhout

zien is, maar als we beter kijken zien we dat het niet echt een boomstam is. Het is een knol van zeker een meter doorsnee die aan de stam is gegroeid. Veroorzaakt door een ziekte of een beschadiging. „Zo'n knol heeft van binnen een bijzondere tekening. De schijven die we ervan zagen hebben wel jaarringen maar geen hart. De binnenkant is altijd een verrassing “Bij een partij olijfhout hebben de planken grote gaten die door rotting van binnenuit zijn ontstaan. Het zijn allemaal voorbeelden van planken waar je in het leven van de boom kunt kijken. Iedere plank is uniek en we verkopen ook vaak maar één plank aan een klant. Vanuit de kwekerij heb ik wel de

Co bij de zaagmachine

kennis hoe een boom groeit. Het hout komt van hoveniers, boomverzorgers en collega's. Zij kunnen beoordelen of er bijzondere planken van gezaagd kunnen worden. Ik kan de omgezaagde stammen dan ophalen. Een stam kan op verschillende manieren worden gezaagd. Als een stam bijvoorbeeld iets schuin wordt doorgezaagd ontstaat een ovale vorm met een langwerpige tekening van de jaarringen. Het hout moet nog lange tijd drogen. Ik heb twee grote schuren helemaal

Fijnhout Drenthe

Leverancier van elke gewenste houtsoort

Direct uit voorraad leverbaar
ruim 80 soorten massief hout.

In onze ruime voorraad altijd
een grote keuze voor hout-
draaiers en instrumentbouwers

Klik op www.fijnhoutdrenthe.nl

Houthandel van der Horst BV - De Drentse Fijnhouthandel

Veilingstraat 46, 7833 HN Nieuw-Amsterdam
Telefoon: 0591 552504 - Fax: 0591 381910

E-mail: info@fijnhoutdrenthe.nl
www.fijnhoutdrenthe.nl

Bel voor een afspraak met Ton van der Horst: 06 50 50 1936

Cursus Snijdend Houtdraaien door Christiaan Jörg

In kleine groepjes (max. 3 personen) leer je op een grote bank (Wema, Jet) met zelfvertrouwen en plezier je hobby uit te oefenen.

Basiscursus I en II (8 x 4 uur) € 390

Voor mensen die willen beginnen (I) en draaiers die het juiste spoor nog niet gevonden hebben (II).

Vervolgcurcus (4 x 4 uur) € 195

Tussen de centers en voor de kop. Het uitbouwen van de reeds geleerde kennis en kunde.

Inschrijfformulier en informatie
Christiaan Jörg, W. Heukelslaan 6, 3581 SP
Utrecht
Tel. 030 – 2513 684, info@christiaanjorg.com

www.christiaanjorg.com

Maak uw draaiwerk persoonlijk met uw initialen

Met een brandstempel van

Casa Plata – Ad Zoon

Koestraat 28, 2871 DR Schoonhoven

T: 0182 320088 - **M:** 06 48322559

E mail: ad@zoon.nl

**hand- en machine gravures - brandmerkstempels
Sportprijzen**

vol liggen. Soms duurt het wel drie jaar voordat het hout voldoende gedroogd is. Demoad heeft een hoek ingericht als showroom, om klanten een indruk te geven waarin het hout kan worden toegepast. Van tafelbladen to kaarsenstandaards. Zelfs van een klein stuk resthout kun je nog iets maken. Planken die niet zo stevig zijn kun je met epoxy hars verstevigen.

Maar dat doen wij niet. Wij houden ons puur bezig met het produceren van hout. De klant kan het zelf schuren of ze kunnen het ook door ons laten schuren.

Tot slot krijg ik nog even een rondleiding in de werkplaats, waar nog 2 draaibanken staan, ik heb er jammer genoeg te weinig tijd voor zegt Co want we zijn ook bezig met een verhuizing van het bedrijf, hij laat mij de nieuwste aanwinst zien een schuurmachine die tot 120 cm breed kan schuren. Dan ook nog even de voorraadschuren zien en Co stopt nog wat stukken olijfhout in mijn fietstas. Ik vondt het erg leuk om het te zien en voor een houtliefhebber echt een aanrader om een keer te gaan kijken.

Bezoek graag op afspraak zie:
www.dehoutatelier.nl.boomstamplanken.nl
 Bron: Algemeen Dagblad.

Kaarsenstandaard van Olijfwortel hout, diam. 20 cm hout gekregen van Co.

Introductie tot het draaien van pennen

Ruben Verschueren

Overzicht van het maken van een basis pen

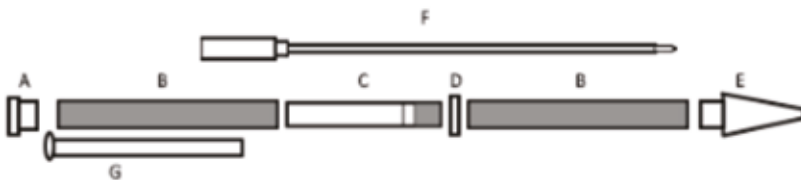
In dit eerste deel wil ik alle stappen overlopen die je moet doorlopen om een basis slimline pen te maken. Ik baseer mij op deze kit omdat die het gemakkelijkst te vinden is in vele variaties en het proces praktisch hetzelfde is voor andere types van pennen.

Daarbij bestaat de pen uit twee identieke delen, dus dat is makkelijk. Sommige andere pen kits hebben tubes van verschillende grootte en/of lengte. Dus dat vraagt iets meer aandacht op de diktebusen en boortjes die je gebruikt. Anderen hebben dan weer een verschillende dikte van het begin van de tube tot aan het einde van de tube.

Laat ons het daarom maar houden op slimline. Het basismodel bij uitstek, maar daarom niet minder leuk om te maken.

Voor we er verder in duiken wil ik toch nog even een kleine veiligheidswaarschuwing meegeven. Leer altijd goed omgaan met machines en zorg ervoor dat je weet hoe je er mee om gaat.

A slimline pen kit (vele andere kits) bestaat uit de volgende onderdelen:

A – 1 eind dopje

B – 2x 7mm messing buisje/tube

C – 1 pen mechanisme/transmissie

D – 1 decoratieve ring

E – 1 pen topje

F – 1 inkt vulling/patroon

G – 1 clip

De video

Een beeld spreekt duizend woorden, maar bewegende beelden nog veel meer. Daarom heb ik een video gemaakt die het ganse proces doorloopt van een houten blokje tot een afgewerkte pen. Je vindt die terug op mijn YouTube kanaal: <https://youtu.be/XeDsv9oiOTI>

Het werkmateriaal – vereist en optioneel

Omdat deze introductie gericht is op houtdraaiers, ga ik ervan uit dat we een houtdraaibank gebruiken om de pen te maken. Er zijn mensen die pennen maken met een kolomboor of een boormachine en een set raspen, vijlen en schuurpapier. In theorie zou je zelfs een trekmes of een schaaaf kunnen gebruiken. Je merkt al snel dat dit een ideaal project is voor een beginnende houtbewerker.

Ik ga de lijst met materialen opsplitsen in de vereiste en de optionele. Je kan namelijk met weinig materiaal al een heel eind op weg maar eens je je gaat verdiepen zijn er zoveel handige extra's.

Basis materiaal

- houtdraaibank van eender welk formaat
- pen opspansysteem (mandrel) OF centers om met aangepaste diktebussen te werken
- houtdraaibeitels: afruwguts, platte schuine beitel ofwel beitels met een snijmesje (carbide)
- schuurpapier: ten minste korrel 120, 240 en 400
- jouw favoriete afwerkingsproduct
- veiligheidsmateriaal: een gezichtscherf (een veiligheidsbril is niet voldoende!) en een stofmasker.

Basis materiaal per type van pen kit

- een set diktebussen: standaard of speciaal voor tussen de centers
- boortje(s) -> sommige kits hebben twee verschillende boordiameters

De diktebussen heb je dus in twee types de standaard soort die je het meeste zal vinden schuif je over het opspansysteem tussen je pen blokjes. Het andere type heeft een kegelvormige uitsparing en is gemaakt om te passen over 2 kegelvormige centers.

Persoonlijk gebruik ik altijd een opspansysteem. Je kan dan beide delen van de pen tegelijk draaien en zorgen dat ze mooi bij elkaar passen.

Optioneel materiaal

- pen frees
- pen tube hulpmiddel
- pen ontmantel kit
- pen griptang
- setje schuur pads met zeer fijne korrel
- pen mandrel saver - voorkomt het buigen van de stang
- pen pers
- boorkop - voor het uitboren van de blokjes op de draaibank
- klauwplaat bekken voor kleine diameters - voor uitboren van de blokjes
- boor centreer hulp - voor het uiboren van de blokjes met een kolomboor
- en nog zoveel meer...

TIP Ik raad de pen mandrel saver aan als een goede investering. Het voorkomt dat de metalen staaf van het opspansysteem wordt gebogen. Dit kan gebeuren wanneer je de verplaatsbare kop te hard aanspant.

Uitboren van de pen blokjes

Er zijn al heel wat woorden vuil gemaakt aan het onderwerp van het boren van pen houtjes (of "blanks"). Je kan dat doen op de draaibank, met een kolomboor of zelfs met een standaard boormachine.

Welke methode je ook gebruikt, het is belangrijk om zo recht mogelijk door het blokje te boren. Het

maakt het draaien makkelijker en in geval van gesegmenteerde blokjes vaak noodzakelijk om het patroon mooi recht te krijgen in het eindresultaat.

Daarom is een handboor voor mij geen optie. Als je een stevige en accurate kolomboor hebt kun je die met een zelfgemaakt hulpstuk of met een gekocht centreerhulpstuk gebruiken. Het enige waar je voor moet zorgen is dat je het blokje mooi in hoek van 90° kan houden ten opzichte van de boor.

Als je echter geen kolomboor hebt, hoef je er ook niet in te investeren. In dat geval zou ik een boorkop voor je draaibank aankopen en een juiste set bekken voor je klauwplaat. Sommige fabrikanten van klauwplaten maken speciale bekken hiervoor, dit zijn er vaak maar 2. Je kan echter elke type bekken gebruiken dat geschikt is om de diameter van je blokje te klemmen. Bij de meesten zal dat een nr 1 bekken zijn.

Ik had al een kolomboor en vind het centreerhulpstuk iets handiger om meerdere blokjes te boren wanneer een aantal blokjes tegelijk klaar maak. De keuze is aan jou. Beide methoden maken een mooi gaatje dat prima zal werken.

De tubes lijmen

Ook het lijmen van de tubes in de blokjes is voer voor discussie. Hoewel het hier vaker gaat over het merk van lijm dan het type. De meeste draaiers gebruiken een dunne of medium super lijm (Cyano-Acrylaat lijm) of een tweedelige epoxy lijm.

Doorgaans gebruik ik CA lijm, maar als het blokje uit verschillende segmenten bestaat met bijvoorbeeld messing of aluminium stukjes dan gebruik ik epoxy.

Welke lijm je ook kiest het is belangrijk dat je de tubes even schuurt met een grove korrel. Hierdoor krijg je krassen op de messing tubes en dat geeft de lijm meer grip. Het is een kleine moeite, maar maakt een wereld van verschil.

TIP CA, super- of secondenlijm is over het algemeen allemaal hetzelfde. Goedkopere merken hebben vaak maar één type, terwijl andere merken een dunne, medium en dikke variant aanbieden. Vaak hebben deze merken ook een activator die de lijm onmiddellijk verhard. Er zijn zelfs merken die gekleurde lijm hebben wat een mooi effect kan hebben bij vullen van barsten in draaiwerk. Dat is minder van toepassing bij pennen.

Het draaien van de pen

Nu zijn we eindelijk aangeland bij het maken van de pen. Je kan de blokjes draaien in de vorm die je wilt zolang de uiteinden maar even dik zijn als de diktebussen. Deze zijn special gemaakt voor elk type pen kit en komen overeen met de dikte van de metalen onderdelen.

Je wil namelijk niet dat je een overgang of rand voelt tussen het hout en de metalen onderdelen. Dat ligt niet lekker in de hand bij het schrijven en oogt minder mooi.

Dit is meteen ook de reden dat het een perfect project is voor beginners. Je past de basis van alle houtdraaien toe, een blokje rond maken en op de juiste dikte brengen.

Dat is alles. Echt waar, meer is er niet aan. Natuurlijk zijn er meer dan genoeg uitdagingen als je kopshout hebt of knopen of segmenten van verschillende houtsoorten (met een verschillende hardheid) enzovoort. Toch kan het nog mis gaan, je eindresultaat is namelijk maar enkele millimeter dik materiaal rond de tubes van de pen. Als er dus een verborgen barstje of zwakte in het materiaal was kunnen er stukken loskomen van de tube.

Het goede nieuws is dat dit vaak gerepareerd kan worden en soms zelfs een mooier eindresultaat geeft. Als er bijvoorbeeld een stukje aan het einde van de tube afbreekt, kan je met een afsteek beitel voorzichtig de rest wegsteken tot op de messing tube. Daarna kan je een nieuw stukje hout uitboren en weer op de tube lijmen. Nu kan je weer verder met draaien. Als je hiervoor een houtsoort met contrasterende kleur gebruikt lijkt het alsof dit altijd al de bedoeling was.

Afwerken

Er zijn veel verschillend afwerkingsproducten voor houtdraaiwerk. En zo goed als allemaal zijn ze geschikt voor pennen. Ik verkiep voedselveilige afwerking. Enkele van mijn favoriete producten zijn de "Pens Plus" van doctor's Woodshop dat gemaakt is met bijenwas, carnauba was en walnoot olie. Je kan ook gewoon walnootolie, citroenolie of lijnzaadolie gebruiken. Gebruik echter geen olijfolie want die kan slecht worden en geeft dan een vieze geur aan je pen.

Als je graag een glanzende afwerking hebt is er in mijn ogen maar één keuze en dat is CA lijm. Gebruik hiervoor een plastic zakje (de pen kits komen vaak in verschillende kleine zakjes) of plastic handschoenen om je vinger te beschermen. Zet ook zeker een bril of gelaatscherm op want de lijm zou kunnen spat-ten.

Zet de draaibank op een lage snelheid en druppel een klein beetje lijm tegelijk op de pen. Je kan er een papiertje onder houden om de lijm zachtjes aan te brengen. Hou het papier dan wel in beweging anders droogt de lijm op en plakt het papier vast. CA lijm hecht niet aan het soort plastic waar de zakjes van gemaakt worden dus dat werkt heel makkelijk.

Je kan zoveel lagen aanbrengen als je wilt. Hoe meer lagen, hoe sterker de afwerking zal zijn. Gewoonlijk breng ik 1 of 2 lagen dunne CA lijm aan gevolgd door 2 tot 4 lagen medium CA. De dunne lijm kan dan nog wat in het hout trekken en de dikkere lijm zorgt er gewoon voor dat je minder lagen moet aanbrengen.

TIP Laat de lijm drogen tussen de lagen en gebruik geen activator tussendoor. Als je hier te veel van gebruikt kan je een witte aanslag krijgen.

Micro-Mesh sanding pads

Wanneer je alle lagen hebt aangebracht, kan je beginnen schuren met schuurpads. Deze hebben een zeer fijne korrel (tot wel 12 000!) en geven een prachtige spiegel glans. Het meest voorkomend merk hiervan is Micro-Mesh dat in een setje wordt verkocht. Deze pads gebruik je met een beetje water. Nadien heb je een perfect glanzende en duurzame afwerking.

Sommige mensen hebben graag de meer natuurlijke en mattere afwerking die olie geeft, dus als je pen zou weg geven of verkopen is het handig om te weten wat de nieuwe eigenaar verkiest.

TIP Als je kiest voor de CA lijm, denk er dan aan dat de pads worden gemaakt in 2 sets. De ene voor hout en de andere voor acryl en hars.

HTK-806 Handgereedschapset

Bevat TC-800 Tormek koffer, HTK-00 Opberg Inleg, SVM-45 Messen hulpstuk, SVM-140 Messen hulpstuk, SVM-00 kleine mes houder, SVX-150 Scharen hulpstuk, SVA-170 Bijlen hulpstuk en SVS-38 Gutsen hulpstuk.

HTK-806

EAN Code: 7392485007111

Gewicht: 2,80 kg

Formaat: 308x399x95mm

Nieuw!

TNT-808 Houtdraaiersset

Bevat TC-800 Tormek koffer, TNT-00 Opberg Inleg, TNT-300 houtdraaiers instructieboek, TTS-100 instelmal draaibeitels, MH-380 beschermhoes, LA-120 Lederen wetschijf, SVD-186R Hulpstuk gutsen, SVS-50 Multi hulpstuk en SVD-110 Slijpsteen.

TNT-808

EAN Code: 7392485007104

Gewicht: 3,28 kg

Formaat: 308x399x95mm

Hegner & Ko

Fermiweg 16

3208KT Spijkenisse

Tel : 0181 647535

E-mail : rob@hegner.nl

www.tormek.com/netherlands/nl/

Lintzagenopmaat.nl

U geeft de maat, wij lassen de lengte

Chroomstaal

Koolstofstaal

Hardpoint

- Gespecialiseerd in het maken (lassen) van lintzagen.
- Levering aan bedrijven en particulieren.
- Uitstekende kwaliteit lintzagen vanaf 6 mm breed en 0,36 mm dik.
- Levering lintzagen voor zagen van hout, kunststof en metaal.
- Lintzagen op voorraad, snel leverbaar.

Slijptechniek Beusichem
Beusichemsebroeksteeg 1
4112 PJ Beusichem

www.lintzagenopmaat.nl
info@lintzagenopmaat.nl
0345 - 501 501

Monteren van de pen

Nu onze pen blokjes perfect geboord, gedraaid en afgewerkt zijn, is het tijd om de pen kit te monteren. Dit duurt slechts enkele minuten en ook hier zijn er weer verschillende manieren om je doel te bereiken.

De kolomboor

Indien je toch al een kolom gebruikt om de blokjes te boren, kan je die ook gebruiken om de kit te monteren. Bevestig hiervoor een bout met een brede kop in de boorkop. Gebruik dan een paar stukjes zacht materiaal tussen de bout en je pen en tussen de pen en de tafel van de kolomboor. Als je deze methode vaker gebruikt kan je bijvoorbeeld een stukje leer, kurk of zacht hout op de kop van de bout lijmen. Voor je het weet heb je hiervoor een mooi hulpstukje gemaakt en bedenk je nog duizend en één ander manieren om je proces te veranderen.

De pen pers

Een pen pers is een horizontale hefboom die een staaf heen en weer beweegt in de richting van de eind stop. Er zijn vele versies hiervan, maar velen hebben één of andere manier om de stop aan te passen zodat je de hefboom niet te veel heen en weer moet bewegen. Dit maakt het ook handiger om de onderdelen van de pen vast te houden en de juiste druk uit te oefenen.

Een lijklem

Eén andere eenvoudige manier is het gebruik van een lijklem. Het type dat je met één hand kan bedienen. Er is een grote kans dat je als handige Harry al zo'n klem bezit en moest dat niet het geval zijn, is dit de goedkoopste optie om een pen te monteren. Ook hier zijn vele merken (en prijzen) beschikbaar, maar zelfs het goedkoopste merk werkt prima. Met deze methode moet je wel uitkijken dat je niet te veel druk zet en dat je onderdelen goed uitgelijnd zijn.

De draaibank

Je kan uiteindelijk ook je draaibank gebruiken om de pen te monteren. Hier zijn tal van mogelijkheden, maar je zal steeds de losse kop gebruiken om druk uit te oefenen richting de vaste kop.

Volgende stap

Nu heb je alle informatie om pennen te maken. De basis is heel eenvoudig en dus nogmaals een perfect project als je net begint met houtdraaien. Je hebt vast gemerkt dat er toch wel wat stappen zijn in het proces waar je je in kan verdiepen. Eenmaal je dit alles onder de knie hebt kan je verder gaan met het graveren van pennen, inlegwerk of het maken van gesegmenteerde pen blokjes. Ik zal hier verder op in gaan in deel drie. Maar eerst gaan we in het volgende deel dieper in op alle materialen.

Koe of is het Schaun het schaap?

Jan van der Ploeg

Door de Corona epidemie kon er aan een aantal zaken geen tijd meer worden besteed. Die vrijkomende tijd vul je dan weer op een andere manier in.

Dus volop tijd voor achter de draaibank.

Op Pinterest kwam ik een leuk draaidingetje tegen. Ik zag er een koe in, maar een andere zag er Schaun het schaap in. Maar Ala. De afmetingen zijn;

LIJF

Lijf hoog 80 mm.

Diameter onder 47 mm, boven 60 mm.

Hoogte overgang recht naar bol 60 mm.

Boorgat Ø 5 mm. voor bevestiging kop op overgang recht naar bol

Boorgat achterzijde lijf voor staart Ø 4 mm. op hoogte 50 mm. (voor lederen staart)70 mm. lang.

KOP

Hoog 50 mm.

Ø 37 mm.

De kop heb ik met behulp van het indexsysteem van de draaibank verdeel in vier sectoren 2 voor de oren Ø 4mm, 1 voor het stokje om de kop aan het lijf te bevestigen Ø 5 mm. De laatste voor de verdeling van de ogen Ø 6mm.

De ogen heb ik besteld bij

Pipoos <https://www.pipoos.com/wiebelogen-6-mm-20-paar.html>

Om ze te kunnen bevestigen heb ik met behulp van een houtboor (met centerpuntje) heel licht een begin van een gat geboord, zodat het oogje net vast licht in dat gaatje. De ogen met seconden lijm vast gelijmd.

OREN

Gemaakt van een paar stukjes afvalhout lang 35 mm. (inclusief verbindingspennetje) en 10 mm breed. Oortjes vorm gegeven m.b.v. een guts.

De onderdelen voor montage en voor montage ogen en oren af gewerkt met Chestnut friction polish. Daarna het geheel in elkaar gelijmd, m.u.v. het stokje van de kop wat het lijf ingaat. Op die manier is de kop draaibaar.

Uiteindelijk heb ik er een 6 tal gemaakt, een koe is ook maar eenzaam. Er kwam nog een suggestie om er een stier bij te maken, waar ik geen gevolg aan heb gegeven. Het geeft zo'n kabaal in de kast waar ze staan.

Goed voorbeeld doet goed volgen 2

De voetbal van Gerard Kiers

Een prachtige uitdaging in deze tijd van tijd. Met dank aan Herwin Tjeertes voor de graden berekening.

Het plateau is gemaakt van essen en iroko, het voetje van robinia en de bal van essen en meranti.

Gerard Kiers

In herinnering

Een gewaardeerd lid van onze vereniging, Rinus Zwackhalen, is eind maart overleden. Rinus leed al jaren aan leukemie en hij heeft samen met zijn behandelend artsen en gesteund door zijn dierbaren er alles aan gedaan om de ziekte onder controle te houden. Uiteindelijk mochten, door complicaties, zelfs de laatste twee stamceltransplantaties niet meer baten.

Wij herinneren ons Rinus als een enthousiaste draaier die zijn kennis graag deelde. Wat op viel was dat hij zeer kritisch was op zijn eigen werk en gericht op vormgeving. Maar bovenal als een betrokken en warme man. Hij was ook enkele jaren voorzitter van onze afdeling en gaf daar een uitgesproken eigen vorm aan. Wij zullen hem missen bij onze bijeenkomsten.

Onze gedachten gaan uit naar zijn vrouw Roos, zijn kinderen en kleinkinderen, familie en vrienden en wensen hen veel sterkte.

Namens Houtdraaiersclub Arnhem-Nijmegen, Wim van Geel, voorzitter.

Verenigingsnieuws

Afdelingsnieuws – Agenda - Mutaties ledenlijst - Advertenties

Afdelingsnieuws

Afdelingsbijeenkomsten zijn in principe ook voor leden uit andere afdelingen te bezoeken. Wel graag van te voren afstemmen met de afdelings-contactpersoon waar u ook info kunt krijgen over de afdeling.

Afdeling Arnhem-Nijmegen

Afdelingscontactpersoon:
Jan v.d. Berg, tel. 040 2122076
jmhmvandenbergh@hotmail.nl

Bijeenkomsten in 2020:

**19 september, 17 oktober,
14 november.**

De bijeenkomsten worden gehouden in het gebouw ReVaBo, pastoor Bruggemanlaan 33A, 6861 GR Oosterbeek, van 9.30 uur tot 12.30 uur.

Afdeling Dommeldraaiers (Schijsdal-Den Bosch)

Afdelingscontactpersoon:
Jan van Kol, tel. 0493-707443 of
06-44608567

javankol@gmail.com Onze bijeenkomsten worden gehouden in, in Tuinrijk Cello, Hoogstraat 36A, 5271 SW St Michielsgestel

Bijeenkomsten in 2020:

**12 september, 24 oktober,
12 december**

Afdeling Drechtstedendraaiers

(Dordrecht riviereneilanden – Hoekse Waard)

Afdelingscontactpersoon:
Albert van den Ende, tel. 06 44530777
aende211@xs4all.nl

Bijeenkomsten in 2020:

**4 juli, 12 september, 31 oktober,
12 december.**

De bijeenkomsten worden gehouden van 9.30 – 12.30 uur in het Ambachtshonk, Patersweg 53, 3314 HT, Dordrecht.

Afdeling Flevohoutdraaiers

Afdelingscontactpersoon:
Siep Nijenhuis, tel. 06 15451771
s.nijenhuis@hccnet.nl

Bijeenkomsten in 2020: -

De bijeenkomsten worden gehouden in de botenloods van Siep Nijenhuis, Dokweg 26-28 in Lelystad.

Afdeling Gouwe Groep

Afdelingscontactpersoon:
Bert Dusseljee, tel. 0186 601696 h.dusseljee@
hetnet.nl

Bijeenkomsten in 2020:

**17 september,
22 oktober, 10 december.**

De bijeenkomsten vangen aan om 19.00 uur en worden gehouden bij Cor Doornekamp, Oud Bodegraafseweg 104, 2411 HX Bodegraven. Nieuwe leden zijn welkom.

Afdeling Haarlem

Afdelingscontactpersoon:
Wiebe Damstra, tel. 023 5328736
info@meerstad.nl

Bijeenkomsten in 2020:

De bijeenkomsten worden gehouden op donderdagmiddag. Informatie over de plaats bij de afdelingscontactpersoon.

Afdeling Haarlemmermeer

Afdelingscontactpersoon:
Klaas Dikstaal, tel. 020 6592977
Bijeenkomsten in 2020:

**26 juni, 7 augustus,
18 september, 30 oktober, 11 december.**

Alle bijeenkomsten worden gehouden in Wassenaar. De bijeenkomsten beginnen om 09.00 uur en eindigen 16.30 uur.

Afdeling Lochem

Afdelingscontactpersoon:
Harry Meinders, tel. 0575 525403
hpgrhmeinders@outlook.com

Bijeenkomsten in 2020:

**3 augustus, 12 september, 5 oktober, 9
november, 7 december.**

De bijeenkomsten worden gehouden op de locatie: Museum Stoomhoutzagerij Nahuis Groelo, Winterswijkseweg 49, 7141 DN Groenlo en vangen aan om 19.30 uur.

Afdeling Noord

Afdelingscontactpersoon:
Willem v.d. Schors, tel. 0594 213326
wmvdschors@gmail.com

Bijeenkomsten in 2020:

3 oktober, 21 november.

De bijeenkomsten worden gehouden op de locatie Zaal RK Kerk, Dr. Nassaulaan 3c, 9401HJ Assen, tel.0592 313029 en vangen aan om 10.00 uur. Inloop vanaf 9.30 uur.

Afdeling Noord-Holland Noord

Informatie: info@houtdraaibaak.nl

Bijeenkomsten in 2020:

**27 augustus, 8 oktober, 14 november (ruil en
weg geef dag), 24 november**

De bijeenkomsten worden gehouden in het dorps huis "de oude school", Dorpsstraat 72, 1711 RK Hensbroek en beginnen om 19.30 uur

Afdeling Rotterdam

Afdelingscontactpersoon:
Bert Rosbach, tel. 010 4184786
a.rosbach@chello.nl

Bijeenkomsten in 2020:

8 september, 10 november.

Inlichtingen bij Bert Rosbach.

**Afdeling Utrecht,
Werkgroep 'De Lekstroom'**

Afdelingscontactpersoon:
Ruud Philipsen, tel. 078 6162310
ruudph@kpnmail.nl
Bijeenkomsten in 2020:
**15 juli, 26 augustus, 7 oktober,
11 november, 16 december.**
Locatie Museumwerf "Vreeswijk", Wierselaan
113, 3433 ZS Nieuwegein
van 11.00 – 14.00 uur.

Afdeling Veluwedraaiers

Afdelingscontactpersoon:
Joop Erbé, tel. 0341 262432
jooprb@hotmail.com
Bijeenkomsten in 2020:
**31 oktober Nunspeet*: VAN,
19 december Epe: Sionskerk
(*open voor publiek).**
De bijeenkomsten worden gehouden in
verschillende plaatsen (zie boven).

Afdeling Vormgeven

Afdelingscontactpersoon:
Ab Strijker, tel. 0320 220118
aenstrijker@gmail.com
Bijeenkomsten in 2020:
Locatie nog vast te stellen.
Info verkrijgbaar bij Bert Rosbach:
010 4184786

Afdeling Westfriesland

Afdelingscontactpersoon:
Aad Sneeboer, tel. 06 10423488
aadsneeboer44@gmail.com
Bijeenkomsten in 2020:
De bijeenkomsten worden gehouden in
Dorpshuis "De Stek", Op Den Hoef 36,
1613 LA Grootebroek.

**Afdeling Zeeland/West Brabant
'De Schelvedraaiers'**

Afdelingscontactpersoon:
Theo de Graaff, tel. 0164 683774
theo.de.graaff@hetnet.nl
Bijeenkomsten in 2020:
**iedere eerste zaterdag van de maand (niet
in augustus).**
De bijeenkomsten worden gehouden in Het
Ambachtscentrum, Kattendijkседijk 27 te Goes
en vangen aan om 09.30 uur.

**Afdeling Zuid-Limburg regio Parkstad
'Houtdraaiersgroep De Zuiderling'**

Contact:
houtdraaiersdezouderling@gmail.com

Agenda

3 oktober 2020

Regionale demodag

Klooster Graefenthal in Goch (Dld)

(onder voorbehoud)

**“De data van de afdelingsbijeenkomsten zijn
aangepast tot juli 2020. I.v.m. het Corona-virus en
de betreffende regelgeving is het aan de afdelingen
wanneer zij weer bijeenkomsten organiseren.”**

Advertenties

Te koop:

Te koop aangeboden

Plm. 15 prachtig uitgevoerde boeken in prima staat.

Onderwerpen: Houtdraaien en houtsnijden en houtbewerking.

Voor de liefhebbers. Boeken mogen weg voor € 10,00 per stuk.

Informatie: mevrouw Masseur, tel:0622084991

of email trubo@xs4all.nl

mevrouw Masseur - trubo@xs4all.nl

Te koop aangeboden

Een meer dan professionele draaibank van Duitse makelij. Een draaibank voor de echte liefhebber. Een Hapfo AP 5000-M met frequentieregelaar voor snelheidsregeling. Voor nadere informatie over deze bank met ongekende mogelijkheden kunt u contact opnemen met: Arjen v.d.Lit, telefoon 06-20496575 en email: ajvanderlit@kpnmail.nl

Recent is de vraagprijs sterk verlaagd naar € 1950,00

A.v.d.Lit - ajvanderlit@kpnmail.nl

SHELLAWAX

hèt product voor houtdraaiwerk met glans

info, bestellen, demonstratie aanvragen

WWW.WOODTURNING-POLISH.EU

info@woodturning-polish.eu ☎ +31 6 27846808

Colofon

Lidmaatschap

Bij inschrijving zijn de volgende opties mogelijk:

A jaarcontributie € 30,00 plus het laatst uitgekomen tijdschrift in het jaar van inschrijving. Leden buitenland € 32,50.

B begunstiger € 15,00 per jaar (Begunstigers zijn volwaardig lid en hebben stemrecht. Zij ontvangen echter geen AktieRadius)

De inschrijf- en administratiekosten bedragen voor elk van deze mogelijkheden € 7,50. Men is lid van de Vereniging nadat zowel het inschrijfformulier als de verschuldigde contributie en de kosten zijn ontvangen.

Adreswijzigingen dienen tijdig doorgegeven te worden aan de ledenadministrateur, die zorgt voor de verdere verspreiding hiervan.

Het lidmaatschap wordt stilzwijgend voortgezet, tenzij het lid minstens 4 weken vóór het einde van het kalenderjaar schriftelijk aan de ledenadministrateur bericht dat men het lidmaatschap wil beëindigen. Op de website van RADIUS www.houtdraaien.com vindt u onder contact een digitaal inschrijfformulier.

Rabobank BIC code: RABONL2U

Rabobank IBAN code:

NL54RAB00396 3723 17

Bestuur

Voorzitter: Pieter (P.C.C.J.) Hermans,
Douwe Brouwerweg 8, 1602 MK Enkhuizen tel.
0228 317569

e-mail: voorzitter@houtdraaien.com

Secretaris: Wim (W.) Meijboom

Kamperfoeliestraat 8, 1338 VN Almere
tel. 036 532 8626

e-mail: secretaris@houtdraaien.com

Penningmeester:

Harrie (H.) van Cranenburgh
Hobbemakade 113-3, 1071 XV Amsterdam
tel. 06-15 41 62 36

e-mail: penningmeester@houtdraaien.com

Leden: Jan (J.H.) Karreman, Frank (F.) Broekman,
Marcel (M.) van Berkel

Ledenadministratie:

Jeanne Hermans - Koch, tel. 0228 317569,

e-mail: ledenadministratie@houtdraaien.com

Advertenties

Neem contact op met de redactie.

Redactie

Eindredacteur: Henk (H.A.) de Rijk,
Meeuwenlaan 37, 2421 ED Nieuwkoop
tel. 06 254 126 76

e-mail: aktieradius@houtdraaien.com

Redactieleden: Nico Oosthoek, Gerard
Gaasbeek, Jan Karreman, Pieter de Kubber
Correspondenten: Iet Feith, Jan Pranger

Kopij

AktieRadius verschijnt viermaal per jaar; medio maart, juni, september en december. De redactie verzoekt u uw bijdragen uiterlijk 6 weken voor de verschijningsdata per e-mail aan te leveren of op een DVD. Deze stukken vertolken de mening van de inzender en behoeven niet de mening van het bestuur of de redactie te vertolken. Zij worden dan ook geplaatst buiten de verantwoordelijkheid van RADIUS en de redactie. De redactie behoudt zich het recht voor ingezonden kopij in welke vorm dan ook inhoudelijk te beoordelen, zonder opgaaf van redenen te weigeren of in te korten. Gehele of gedeeltelijke overname van artikelen is slechts toegestaan met schriftelijke toestemming van het bestuur.

Kijk ook eens op de website van Radius naar de instructiefilmpjes:

www.houtdraaien.com

BAPTIST

VOOR HOUTBEWERKERS .NL

Bezoek Baptist.nl en vind ruim 12.000 artikelen! Dé speciaalzaak voor houtbewerkers, met het grootste assortiment gereedschappen en machines.

**RUIM
12.000
ARTIKELEN
ONLINE!**

Graag tot ziens bij Baptist in Arnhem.
De koffie en thee staan klaar!

DEALER VAN O.A.:

**WIVAMAC
(ZEBRANO)**

RECORD POWER

TEKNATOOL

ONEWAY

SORBY

TORMEK

HAMLET

CROWN

EN MEER!

VLAMOVEN 32, ARNHEM

026 - 445 16 44

HOUTBEWERKERS@BAPTIST.NL

WWW.BAPTIST.NL